

[Начало](#) > Моите права по време на разследването

Моите права по време на разследването

А) Ако съм чужденец, това има ли значение за разследването?

Ако в качеството на обвиняем заявите, че не говорите езика, на който се провежда производството, имате право на устен и писмен преводач.

Б) Какви са етапите на разследването?

i) Етап на събиране на доказателства / Правомощия на разследващите

Наказателният процес започва с подготвителни стъпки преди наказателното преследване, състоящи се предимно от получаване на сигнали за извършено престъпление или други сигнали, които след това се проверяват и се взема решение за по-нататъшни действия.

Ако трябва да дадете показания като лице, за което въз основа на определени констатации се твърди, че е извършило престъпление, имате право да запазите мълчание, както и да получите правна помощ.

Ако са налице основания за започване на наказателно преследване, наказателният процес преминава към досъдебните действия. В зависимост от тежестта на престъплението досъдебните действия може да бъдат под формата на разследване, съкратено разследване или така нареченото „свръхускорено“ разследване.

Впоследствие срещу Вас може да бъдат повдигнати обвинения. Трябва да бъдете уведомен за това незабавно и като обвиняем може да подадете жалба срещу тези обвинения в рамките на три работни дни.

Когато срещу Вас бъдат повдигнати обвинения, в качеството на обвиняем имате някои права, включително правото да давате показания относно всички обвинения и съответните доказателства, но също така имате право да запазите мълчание. Може да посочвате факти, да предлагате, представяте или събирате доказателства във Ваша защита, както и да внасяте искания, молби и жалби.

Имате право да изберете и да се консултирате с адвокат, включително по време на процесуалните действия, провеждани от правоприлагащите органи или от съд. По време на разпита обаче не можете да се консултирате със защитника относно това как да отговорите на въпрос, който Ви задават. Можете да поискате Вашият адвокат да присъства по време на разпита и защитникът да участва и в други процесуални действия, които са част от досъдебните действия.

Можете да упражнявате правата си лично или чрез Вашия защитник.

Ако не можете да си позволите защитник, имате право на безплатна защита или на защита на по-ниска цена. Трябва обаче да докажете, че имате право на такава безплатна защита или на защита на по-ниска цена.

Правоприлагащите органи и съдът трябва винаги да Ви уведомяват за правата Ви, включително за значението на самопризнанието, и да гарантират, че можете пълноценно да упражнявате правата си.

ii) Полицейско задържане

Полицейското задържане е процесуално действие, включващо краткосрочно ограничаване на свободата на

лице, обвинено в престъпление.

Като обвиняемо лице можете да бъдете задържан като част от наказателния процес, ако се прилага някое от основанията за задържане под стража в досъдебното производство и ако поради неотложния характер на проблема решението за задържане не може да бъде взето предварително. Ще бъдете задържан от полицейски служител, който трябва незабавно да Ви уведоми за причините за задържането и да Ви разпита.

Ако след това трябва да бъдете задържан под стража в досъдебното производство, искането трябва да бъде внесено от прокурора в рамките на 48 часа (или 96 часа в случай на терористично престъпление). Впоследствие съдът трябва да вземе решение в рамките на 48 часа или 72 часа в случаи на особено тежки престъпления.

iii) Разпит

По време на разпита не може да бъдете принуждаван да правите самопризнания по какъвто и да било незаконен начин.

Като обвиняем преди разпита трябва да бъдете уведомен за Вашето право да дадете показания или да запазите мълчание. Трябва да бъдете уведомен, че никой не може да Ви принуди да направите самопризнания. Също така трябва да бъдете уведомен относно възможността да изберете защитник или да поискате да Ви бъде назначен такъв и той да присъства по време на разпита.

Трябва да Ви бъде дадена възможност да представите подробен отговор на повдигнатите срещу Вас обвинения и да представите доказателства за Вашите показания.

Може да Ви бъдат зададени въпроси, допълващи Вашите показания, или от Вас да бъде поискано да изясните пропуски, неясноти и несъответствия. Въпросите трябва да се задават по внимателен и разбираем начин. Не може да Ви бъдат задавани насочващи въпроси, заблуждаващи въпроси или въпроси, съдържащи факти, които трябва да бъдат установени въз основа на Вашите показания. Въпросите не трябва да нарушават неправомерно неприкосновеността на личния Ви живот, освен с цел установяване на мотивите за извършеното деяние.

iv) Задържане под стража в досъдебното производство

Може да бъдете задържан под стража в досъдебното производство само ако срещу Вас са повдигнати обвинения, при условие че фактическите констатации предполагат, че сте извършили престъпно деяние и за Вас се прилага едно от основанията за задържане под стража в досъдебното производство. Тези основания включват риска от укриване или бягство, риска да се опитате да повлияете на свидетели или съучастници и др., или риска да продължите извършването на престъплението.

Трябва да бъдете разпитан, преди да бъде взето решението за задържане под стража в досъдебното производство. Можете да подадете жалба срещу решението за задържане, която ще бъде разгледана от по-висша инстанция.

Имате право да поискате да бъдете освободен. Може да подадете ново искане за освобождаване 30 дни след издаването на окончателно решение за задържане.

По време на досъдебните действия може да бъдете задържан под стража в досъдебното производство за най-много 7 месеца (ако срещу Вас е повдигнато обвинение за леко престъпление), 19 месеца (ако срещу Вас е повдигнато обвинение за престъпление) или 25 месеца (ако срещу Вас е повдигнато обвинение за особено тежко престъпление).

В) Какви са правата ми по време на разследването?

i) Какви са правата ми по отношение на устните и писмените преводи?

Имате право на устен преводач, ако не говорите езика, на който се провежда производството. По време на наказателното производство имате право да използвате език, който разбирате. Ако е необходим превод на важни документи, записи или решения, в производството ще вземе участие и писмен преводач.

ii) Какви са правата ми по отношение на информацията и достъпа до преписката по делото?

След като разследването или съкратеното разследване приключи, Вие и Вашият адвокат имате право да разгледате цялата преписка. След това може да подадете искане за допълнително разследване.

По време на досъдебните действия и на съдебния процес Вие и Вашият защитник имате право да се запознаете с преписката, както и да получавате извлечения, да водите записки и да правите копия.

iii) Какви са правата ми по отношение на достъпа до адвокат и информирането на трето лице за моето положение?

Ако сте били задържан или арестуван, имате право да проведете 20-минутен телефонен разговор с посочено от Вас лице.

Имате право да изберете защитник и да се консултирате с него по време на отделните етапи на наказателния процес. Не може обаче да питате адвоката как да отговорите на даден въпрос. Имате право да поискате Вашият адвокат да присъства по време на разпита и други процесуални действия.

Ако сте задържан под стража в досъдебното производство или излежавате присъдата си, имате право да говорите със защитника си в отсъствието на други лица.

iv) Какви са правата ми по отношение на правната помощ?

Може да си наемете защитник на свои разноски. В някои случаи имате право да Ви бъде осигурен защитник.

v) Какво е важно да знаете за:

а. презумпцията за невинност

Всяко лице, срещу което се води наказателно производство, се счита за невинно, докато не бъде осъдено от съд с окончателна присъда.

б. правото да запазите мълчание и да не се самоуличавате

Освен правото да давате показания по време на производството, имате също така право да запазите мълчание. Никой не може да Ви принуди да дадете показания или да направите самопризнания.

в. тежестта на доказване

Правоприлагащите органи са длъжни да събират доказателства. От друга страна, Вие като обвиняем имате право да събирате доказателства, но не сте длъжен да го правите.

Правоприлагащите органи трябва да изяснят както фактите срещу Вас, така и фактите, които са във Ваша полза.

vi) Какви са специалните гаранции за децата?

Наказателното преследване не може да започне или не може да продължи и трябва да бъде прекратено,

ако обвиняемият е лице, което не може да бъде подведено под наказателна отговорност, тъй като не е навършило пълнолетие.

Процесуалният представител на ненавършилото пълнолетие лице може да предприема действия от негово име, като например избор на адвокат и подаване на искания, молби и жалби. Процесуалният представител има право да присъства по време на всички процесуални действия, в които участва обвиняемият.

След като бъде повдигнато обвинение срещу ненавършило пълнолетие лице, то трябва да има защитник и ако не може да си избере адвокат самó, такъв ще му бъде назначен.

При ненавършили пълнолетие лица, които по време на извършване на деянието са били на възраст под петнадесет години, винаги трябва да се проверява способността им да разбират неправомерността на деянието и да ръководят поведението си. Ако горепосочените условия не са изпълнени, ненавършилото пълнолетие лице не може да бъде подведено под наказателна отговорност.

Дори ако са налице правни основания, ненавършилото пълнолетие лице може да бъде задържано единствено ако целта на задържането не може да бъде постигната по друг начин.

Компетентният съд може да прехвърли делото на съд, в чийто съдебен район пребивава ненавършилото пълнолетие лице, или на друг съд, за който е вероятно да постигне целта на производството по най-добрия начин.

vii) Какви са специалните гаранции за уязвимите заподозрени лица?

Уязвими лица в контекста на наказателното производство са лицата, които поради възрастта си, психическото или физическото си състояние не са в състояние да разбират наказателното производство и не могат ефективно да участват в такова производство.

Те не могат да бъдат дискриминирани по какъвто и да било начин при упражняването на процесуалните си права.

Лицата с тежки психически или физически/сетивни увреждания по презумпция трябва да се считат за уязвими.

Уязвимите лица и техните процесуални представители (например техните настойници или попечители, определени от съда) или подходящи възрастни (например роднини) трябва да бъдат информирани за всички специални процесуални права.

По време на полицейския разпит трябва да се правят видео и аудио записи.

До лишаване от свобода на уязвими лица преди осъждането трябва да се прибягва само в краен случай. Лишаването от свобода следва да бъде пропорционално и да се извършва при условия, които са съобразени с техните специални нужди.

По време на цялото наказателно производство трябва да се защитават неприкосновеността на личния живот, личната неприкосновеност и личните данни на тези лица.

Г) Какви са законовите срокове по време на разследването?

Имате право делото Ви да бъде разгледано в разумен срок.

Разследването следва да приключи в рамките на два, четири или шест месеца съответно в случай на леко престъпление, престъпление или особено тежко престъпление. Спазването на тези срокове обаче не е правно обвързващо.

Може да подадете жалба до прокурора с искане за преразглеждане на действията на полицията и за отстраняване на забавянията при разследването. Прокурорът трябва да Ви уведоми за резултатите от това преразглеждане.

Д) Какви са досъдебните действия, включително алтернативите на задържането под стража в досъдебното производство и възможностите за предаване на държавата по произход (европейска заповед за надзор)?

Досъдебните действия са част от наказателния процес, която продължава от началото на наказателното преследване до внасянето на обвинителен акт, предлагането на споразумение за решаване на делото или произнасянето от страна на правоприлагащ орган по окончателно решение по същество.

Досъдебните действия включват основно събиране и обезпечаване на доказателства и подготовка на материали, служещи като основа за по-нататъшно вземане на решения.

Наказателното преследване започва или с издаване на заповед за започване на наказателно преследване, или с изпълнение на операция по обезпечаване, еднократна операция или задължителна операция.

Алтернативите на задържането под стража в досъдебното производство включват гаранция, декларация или надзор. Такива алтернативи са възможни само в случай на задържане, наложено поради риск от бягство, и превантивно задържане. Съдът може да използва тези алтернативи, ако сдружение на граждани или лице с добра репутация гарантира доброто Ви поведение или ако представите писмена декларация, че ще спазвате закона, или ако целта на задържането може да бъде постигната чрез прилагане на мерки за надзор от пробационен служител.

Съдът може да приеме и финансова гаранция (залог) като алтернатива на задържането поради риск от бягство или превантивното задържане. Ако нарушите правилата, финансовата гаранция няма да бъде възстановена от държавата и ще бъдете задържан под стража в досъдебното производство.

Ако Ви бъдат предоставени алтернативи на задържането под стража в досъдебното производство, съдът може да Ви наложи разумни задължения или ограничения (например забрана за напускане на страната, за напускане на определена област, за срещи с определени лица, за управление на превозно средство и т.н.).

Европейската заповед за надзор е насочена към укрепване на защитата на обществото чрез създаване на възможност спрямо лице, пребиваващо в една държава членка, което е субект на наказателно производство във втора държава членка, да се упражнява надзор от органите в държавата, в която то пребивава, до започване на съдебния процес.

Това е алтернатива на задържането, при която мерките за надзор се проследяват от държавата членка на пребиваване. Ако те бъдат нарушени, държавата членка връща лицето в държавата членка на произход.

Въпреки че това решение обхваща всички престъпления и не се ограничава до определени видове или степени престъпления, мерките за надзор по принцип следва да се прилагат в случаи на по-леки престъпления.

■ Последна актуализация: 21/11/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.